

AZ ARANYSAKÁL (*Canis aureus*) ELTERJEDÉSE ÉS POPULÁCIÓ DINAMIKÁJA AZ ÁLLAMPUSZTAI 03-602150-302 VADÁSZTERÜLETEN

Disrtibution and population dynamics of the golden jackal (*Canis aureus*) in the hunting area
of Állampuszta 03-602150-302

Készítette: **Leitert Ottó**, Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Szent István Campus, Gödöllő, Vadgazda Mérnök, Bsc, levelező, Neptun kód: BJA WCH

Témavezető: **prof. dr. Heltai Miklós Gábor**, intézetigazgató, egyetemi tanár, Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Az aransakál hazai visszatelepülésével jelentős hatást gyakorol a Magyarországon élő vadfajokra. A 2023 évi 15697 példányos terítéke és a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem kutatása szerinti mintegy 60000 állománya jelzi populációdinamikáját, elterjedése mára az ország 86%-ára tehető (OVA, 2024, Bilj et al., 2024). Az Állampusztán található 03-602150-302 kódszámú Makuka Vadásztársaság Egyesület területén 2017-ben ejtettek el először 2 példányt, majd az egyedszám előbb növekedésnek indult, a 2022 éves 10 példányos teríték 2023-ban 24 egyedre emelkedett, ez 120%-os emelkedés az előző évhez képest és 1100%-os növekedés 2017-hez képest.

Feltételezéseinknek megfelelően az aransakál populációjának növekedésével kimutatható összefüggéseket találtunk kutatásunk során a róka, mezei nyúl, fácán és őz populációival. Ezeket az összefüggéseket Pearson féle korreláció analízissel vizsgáltuk, melyek alapján látható, hogy a róka állományára negatív hatással van az aransakál állományának növekedése. Az együttható itt $r = -0,32$ értéket kaptunk, ha azonban a kiugró teríték adatokat produkáló 2023-as esztendőt kiemeljük az adatsorból (2023-ban a róka terítéke a 2022 évi 15-ről 35 egyedre emelkedett azonos gyérítési módszerek mellett, melyet okozhatott a mezei pocok 2022-2023 évi gradációja is), akkor már $r = -0,78$ értéket kapunk mely mutatja, hogy milyen erőteljes hatással van az aransakál növekvő populációja a rókáéra. A róka terítéke a 2018 évi 61 példányról 2022-ra 15-re csökkent, 2023-ra korrigált 35-re.

A mezei nyúl és a fácán esetében feltételeztük, hogy az aransakál állományának növekedésével a két faj állománya növekszik, a teríték adatok és a korreláció analízis is ezt támasztották alá. A mezei nyúl terítéke 2017 évi 30 egyedről 2023-ra 69-re emelkedett a növekedés mértéke 230%. A teríték adatokból számított korrelációs együttható $r = 0,92$, mely mutatja, hogy a mezei nyúl állománya pozitívan, növekedéssel reagál az aransakál állománynövekedésre.

A fácán esetében is láthatjuk, hogy a 2017 évi terítékadatok 40 egyedes szintjéről 2023-ra 97 példányra emelkedtek, ez több, mint 140%-os emelkedést jelent. A korrelációs együttható a fácán esetében $r = 0,86$, ami jól jelzi az erős pozitív összefüggést az aransakál megjelenésével, majd berobbanásával a területen.

Az őz esetében is feltételeztük, hogy az aransakál megjelenése és populációjának növekedése az őz állományára negatív hatással lesz. A teríték adatok igazolták felvetésünket, a 2017 évi 51 példányról 2023-ra 41 egyedre csökkent, mely 20%-os csökkenést jelent. Az aransakál és az őz korrelációs együtthatója $r = -0,8$, amely jól jelzi az erős összefüggést az aransakál megjelenése és elterjedése és az őz terítékadatainak negatív változása között a vadászterületen (OVA, 2018, 2024).

A gyomortartalom vizsgálatok a korábbi kutatásokat igazolták mely szerint az aransakál nem apróvad- vagy nagyvad fogyasztó, hanem fő tápláléka a mezei pocok és elsősorban dögeltakarító (Lanszki et al., 2006, Heltai, 2010).

A „vizsgálataimban” a Makuka Vadásztársaság Egyesület területén gyűjtött gyomortartalomból származó különböző táplálék maradványok az alábbi arányban fordultak elő: 33% valamilyen madár (fácánkakast a toll maradványok után tudtam megállapítani, a többit a zúzógyomorból és a madár lábából tudtam megállapítani), 25% mezei pocok, 8,3% vaddisznó, 16,7% bélsár és 27%-ban nem tudtam megállapítani a gyomortartalmat, mert az elejtés körülményei miatt nem volt vizsgálható.